

สรุปเสวนาวิชาการเรื่อง
เป็นเลิศทางการวิจัย : ก้าวใหม่ มศว
วันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
25 พฤศจิกายน 2540

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาภาวะวิกฤตกระทบทุกส่วนของสังคมไทย สาเหตุวิกฤติทางเศรษฐกิจ เช่น สังคมไทยไม่เข้าใจความสำคัญและคุณค่าของการวิจัย สังคมไทยมีการสร้างวัฒนธรรมอำนาจมากกว่าวัฒนธรรมความรู้ วัฒนธรรมอำนาจปรากฏทั่วไปรวมถึงในมหาวิทยาลัย สังเกตได้จากผู้บริหารและอาจารย์เต็มไปด้วยความไม่ไว้วางใจ ผู้บริหารมีวาระและต้องลงจากอำนาจ ในต่างประเทศหัวหน้าภาควิชาและผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งนานจึงทำงานเพื่อความต่อเนื่องทางวิชาการ

สังคมไทยใช้ความเห็นมากกว่าความรู้ ยากที่จะเห็นตรงกัน ยากที่จะพัฒนาไปในทางที่ตรงกัน ผลการวิจัยสร้างความรู้ให้มีความเห็นตรงกันได้ การวิจัยเป็นเรื่องสำคัญที่สร้างความรู้การเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดสถานการณ์ใหม่และปัญหาใหม่ ถ้าปรับตัวไม่ได้เกิดสภาวะวิกฤติและล่มสลาย ความรู้ในตำราท่องเท่าไรก็ไม่หมด เป็นการไล่ตามอดีต การขาดการวิจัย ไม่รู้อดีตและอนาคต ขาดการสร้างความรู้ในความจริง เพื่อเอาความจริงมาใช้ในปัจจุบัน การศึกษาโดยการวิจัยมากกว่าการเรียนโดยการท่องจำ สามารถอาศัยความรู้จากการวิจัยนำมาสร้างองค์ความรู้ ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา

มศว ได้ตั้งอุดมการณ์ขึ้นในความเป็นเลิศทางวิจัย ก้าวใหม่ มศว จึงเป็นความสำคัญและน่าจะหาวิถีทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขอเสนอแนะว่า มศว ควรจะทำงานวิจัยต่อไปอย่างไรใน 5 ประการ คือ

1. ควรทำการรณรงค์ให้ประชาคมของ มศว ทั้งหมดให้เข้าใจความสำคัญและเห็นคุณค่าในการสร้างความรู้ ถ้ายังมีวัฒนธรรมอำนาจอยู่ในที่ทั่วไปยากที่จะเข้าใจความสำคัญของความรู้ทำให้

- เป็นอุปสรรคของการสร้างการวิจัย
- ไม่เข้าใจความสำคัญของความรู้จากการสร้างองค์ความรู้ใหม่
- ปรับวัฒนธรรมอำนาจไปสู่วัฒนธรรมความรู้ไม่ได้ ในสังคมที่สลับซับซ้อน

อำนาจได้ผลน้อยลง

2. ควรจะปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้อันเน้นการถ่ายทอดและท่องจำวิชา มา

เป็นการเอาคนและสถานการณ์จริงเป็นตัวตั้ง ในการศึกษาของไทยเอาวิชาเป็นตัวตั้ง เป็นระบบปิดอาจารย์สอนอย่างไร นักเรียนเรียนอย่างไร ต้องสอบอย่างไร อาจารย์มีอำนาจ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้การศึกษาไทยก่อความทุกข์ ทั้งผู้เรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง กระบวนการเรียนรู้ที่ดีจะเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง มนุษย์ควรเรียนให้เต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ควรใส่ความสุข ปัญญา จริยธรรม แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ พัฒนาทางปัญญาให้สูงขึ้น เห็นแก่ตัวน้อยลง ควรมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ใหม่ มีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ทำงานเป็นระบบกระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุดเป็นอย่างไร ถ้าจัดการเรียนการสอนอย่างที่เราคิดว่าดี ควรทำวิจัยว่าเป็นอย่างไร สร้างความคิด เห็นในเรื่องกระบวนการเรียนรู้นำไปขยายใช้ทั่วประเทศ

3. ควรสร้างฐานของการวิจัย การเรียนรู้จากสถานการณ์จริงต้องวิจัยให้รู้ความจริง เป็นการวิจัยอยู่ตลอดเวลา ไม่แยกการวิจัยและการศึกษาออกจากกัน การวิจัยเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการศึกษา มศว มีจุดแข็งเรื่องการศึกษา จึงควรปรับกระบวนการเรียนรู้ของทุกคณะ เรื่องการศึกษาไม่ใช่เรื่องของคณะศึกษาศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นเรื่องของทุกคณะ เป็นการเรียนการสอนให้มีการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ คือการวิจัย การศึกษาในระดับในระดับปริญญาโทหรือเอกของประเทศไทยอ่อนทุกมหาวิทยาลัย ความอ่อนแอของบัณฑิตศึกษาเป็นเพราะอ่อนในเรื่องความคิด จึงควรทบทวนองค์ความรู้ทั้งหมดจนเข้าใจแจ่มแจ้ง ควรมีการเรียนการสอนปรัชญา สอนวิธีคิด จำเป็นต้องเรียนวิธีสร้างความรู้

4. ควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนวิชาการขึ้นใน มศว เพื่อ

- หาความรู้ สร้างความรู้

- เชื่อมโยงกัน คุยกันทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์และอาจารย์ อาจารย์กับคนภายนอกมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนกิจกรรมชุมชนวิชาการ โครงสร้างของมหาวิทยาลัยที่แยกเป็นคณะ ภาควิชา สาขาวิชา เป็นโครงสร้างแนวตั้ง ควรสร้างโครงสร้างแนวราบ เช่น ชุมชนวิชาการ เพื่อเชื่อมโยงกัน ไม่จำเป็นต้องรอว่าขึ้นอยู่กับสาขาวิชาอะไร การสร้างชุมชนวิชาการเป็นการสร้างทางออกหลายทาง

5. พัฒนาทักษะการจัดการวิจัย การจัดการสำคัญ ทำอะไรไม่สำเร็จถ้าใส่การจัดการจะทำสำเร็จ การจัดการเป็นอหิทธิปัญญา เป็นปัญญาเพื่อให้เกิดความสำเร็จ การจัดการคือ การใช้ความรู้เพื่อสร้างความรู้ เพื่อให้เกิดการสำเร็จผลโดยใช้การวิจัย เช่น เรื่องธุรกิจจะต้องใช้การวิจัยตลอดเวลา ได้แก่ การวิจัยการตั้งชื่อ-วิจัยลูกค้า-วางยุทธศาสตร์การค้า-วิจัยการขาย-ปรับ-วิจัยการตลาด การวิจัยต้องเชื่อมโยงกัน การตลาดจะต้องใช้การวิจัยตลอดเวลา

การวิจัยเป็นการจัดการที่ทำให้เกิดผล มหาวิทยาลัยไม่มีทักษะการจัดการวิจัย จึงทำให้การวิจัยไม่ได้ผล บัณฑิตศึกษาขาดการวิจัยอย่างครบวงจรขาดการจัดการวิจัย

การจัดการวิจัยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ทบทวนองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่
2. นำมาเสนอในที่ประชุมของประชาคม มศว คนอื่นก็ได้เรียนรู้
3. ระดมความคิดเห็น ช่วยกันตั้งโจทย์วิจัย เพื่อหาปัญหาการวิจัย
4. พัฒนาระบบการจัดการวิจัย
5. ลำดับความสำคัญของเรื่องการวิจัย
6. การตั้งโจทย์ต้องมีกระบวนการตั้งโจทย์

การจัดการวิจัยที่มีคุณภาพต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพของการวิจัยโดยอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบริหาร การนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้ใช้ไม่ได้ร่วมในการตั้งโจทย์ การวิจัยนั้นจึงไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ การจัดการวิจัยที่มีคุณภาพจะแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ได้ ความเป็นเลิศทางการวิจัยควรมีการพัฒนาทักษะการวิจัยของอาจารย์ มศว

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง

มหาวิทยาลัยควรช่วยกันผลักดันแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองเพื่อให้เกิดกระแสนิยมใหม่ให้เกิดความจำเป็นในการใช้ความรู้ สิ่งที่เราเรียกว่าวิชาความรู้ประกอบด้วย ข้อมูล ความคิด ปัญญา สติ รวมทั้งหมดนี้เรียกว่า ปัญญา มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญแก่ กระแสนานาจนิยมให้น้อยกว่า ปัญญานิยม บ้านเมืองจะราบรื่น เมื่อสังคมไทยมีการ ประคองปัญหา สังคมมหาวิทยาลัยต้องตรวจสอบข้อมูล ค้นคว้าเพื่อทำการวิจัยค้นคว้า ให้สมบูรณ์ สร้างปัญญา หาคำตอบให้ชนในชาติ การพิจารณาความจริงให้ถ่องแท้คือ การวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับ มศว

1. เราต้องการเป็นเลิศทางการวิจัยทำไม ถ้าจะดูองค์ประกอบขณะนี้ เช่น ปัญหา บ้านเมือง ซ่องโจรหลายอย่าง มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นมากมาย มีเหตุจูงใจว่า ทำอย่างไรถึงจะ ทำความกระฉ่างแจ้ง เข้าถึงความจริงของสิ่งเหล่านั้น

2. ความเป็นเลิศคืออะไร ทำไมต้องมุ่งความเป็นเลิศ ความเป็นเลิศเป็นสิ่งที่ สังคมภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นผู้ประเมินและยอมรับพร้อมทั้งมอบความเป็นเลิศให้ ดังนั้นความเป็นเลิศจึงเป็นผลขั้นสุดท้ายที่สังคมประเมินค่าให้

3. ตรวจสอบศักยภาพที่มีอยู่จริง สาขาวิชาที่สร้างความเป็นเลิศของ มศว ให้มี ศักยภาพได้แก่ การศึกษา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ พฤติกรรม ศาสตร์

4. มศว มีความดีเด่นในงานวิจัยเชิงประจักษ์และการใช้ระเบียบวิธีสถิติ บัณฑิต ศึกษาควรเน้นงานวิจัยคุณภาพให้มากขึ้นเพื่อให้สมดุลกัน หนึ่งต้องไม่ลืมว่าแผ่นดินนี้ มิได้ไร้ปัญญา มีภูมิปัญญาความเจริญงอกงามและความมีศักดิ์ศรี จึงควรสานต่อให้ งอกเงยและเข้าถึงภูมิปัญญาไทย พร้อมสานต่อให้ไปพร้อมกันกับภูมิปัญญาสากล

5. ความเป็นเลิศที่มุ่งหวังในมหาวิทยาลัยจะสร้างได้อย่างไร ความเป็นเลิศทางวิชาการจะเริ่มตรงไหนดี เราละไว้ให้เขาประเมินเรา เราต้องพิจารณาคูณค่าแท้ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เรามีอยู่ให้คงงอกงามต่อไป ในการพัฒนางานวิจัยมหาวิทยาลัยไม่ควรทำตามลำพัง ควรประสานงานกับ สกว และสภาวิจัยเพื่อประสานประโยชน์และระดมทุนส่งเสริมการทำวิจัย

ดร. สุณี รักษาเกียรติศักดิ์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์

